

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3360/2019. (XII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 15.Bv.940/2017/17. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.670/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kollár Andor) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következő volt: az indítványozó fogvatartott kártalanítási kérelmet terjesztett elő jogi képviselője útján, alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. május 15. napján, 2003. április 3. és 2017. május 15. közötti időszak tekintetében.
- [3] Kérelmét korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is benyújtotta 2016. október 10. dátummal, amelyet 2016. november 14. napján nyilvántartásba vettek.
- [4] Az indítványozó a kérelmében jellemzően az előírt élettér hiányára, ehhez kapcsolódó kínzás, kegyetlen, valamint embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre hivatkozott a megjelölt időszakokkal kapcsolatosan.
- [5] Az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, hivatkozva arra, hogy az elítélt, illetve a jogi képviselője sem nyújtott be a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. § szerinti panaszt, amely a kártalanítási kérelem előfeltétele a 2017. január 1-jével hatályba lépő a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban Mód. tv.) alapján, amely módosította a Bv. tv. egyes rendelkezéseit.
- [6] 1.2. A kérelmező és védője fellebbezéssel élt a végzés ellen, amelyben kérték az elsőfokú döntés hatályon kívül helyezését és a bíróság érdemi vizsgálatra való kötelezését. Kifejtették, hogy az eljáró bíróság tévedett és a 2016. december 31-ig tartó időszak tekintetében a kártalanítás érvényesítéséhez nem szükséges a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása. Ezen időszak vonatkozásában figyelemmel az EJEB-hez benyújtott kérelemre, a bíróságnak érdemben kellett volna vizsgálnia a sérelmezett időszakot, ugyanis álláspontjuk szerint az kiváltja a hiányolt panaszt.
- [7] 1.3. A másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.670/2019/2. számú végzésében a fellebbezést alaptalan-nak tartotta és az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta. Egyetértett a döntés indokolásával, miszerint az elítélt fogva lévő nem terjesztett elő Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt a kártalanítási kérelmét megelőzően, sem azzal egyidejűleg, így hiányzik a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdésében foglalt törvényi feltétel, ami előírja, hogy a kártalanítási kérelem előfeltétele az említett panasz benyújtása.
- [8] A bíróság kifejtette Bv. tv. 436. § (10)–(12) bekezdésében foglalt átmeneti szabályok azon elítéltekre vonatkoznak, akik az előtt szabadultak, illetve az előtt szűnt meg az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény velük szemben, mielőtt a Mód. tv. rendelkezései 2017. január 1-től hatályba léptek.
- [9] Ezek alapján a 2017. január 1. napját követően is folyamatos fogvatartásban lévő elítéltek szempontjából nem a Mód. tv. által bevezetett átmeneti rendelkezéseket kell alkalmazni.

- [10] A végzés indokolásában a bíróság részletezte még, hogy a sérelmezett időszakot – amiatt, hogy a fogvatartás és sértő körülmények szakadatlan megléte fennállt – nem lehet kettébontani 2016. december 31. előtti és 2017. január 1. utáni időszakra és az EJB kérelemre való tekintettel a korábbi részt külön vizsgálni.
- [11] Mindezekre tekintettel utasították el érdemi vizsgálat nélkül a kérelmet, ugyanis a Bv. tv. 144/B. §-ban foglalt panaszt a kérelmezőnek be kellett volna nyújtania, a Bv. tv. 436. § (11) bekezdésében foglalt EJB-hez benyújtott kérelem ebben az esetben azt nem váltja ki.
- [12] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 15.Bv.940/2017/17. számú végzése, és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.670/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, a III. cikk (1) bekezdését, a IV. cikk (4) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a 25. cikk (1) bekezdését.
- [13] 2.1. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó kifejtette, hogy a Mód. tv. által bevezetett rendelkezések értelmezése során az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a törvény és a jogalkotó célját, ezáltal nincs összhang az Alaptörvény és a támadott végzések között.
- [14] Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmának, valamint a IV. cikk (4) bekezdésében foglalt alaptalan vagy törvénysértő módon történő szabadságkorlátozás esetére járó kártalanításhoz való jog megsértését abban látta, hogy a Magyar Állam számára nem biztosította megfelelően az emberhez méltó fogvatartási körülményeket, majd ez után az utólagos kompenzációhoz való jogosultságát sem a sérelmezett időszak tekintetében.
- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban az indítványozó utal az Alkotmánybíróság gyakorlatára, miszerint azt csak az egész eljárásra figyelemmel lehet megítélni [6/1998. (III. 11.) AB határozat].
- [16] Ezen bekezdés sérelmével kapcsolatban szintén kifejtette, hogy a bíróságok téves jogértelmezése a több hónapra át tartó alapvető jogi sérelmek figyelmen kívül hagyásával megfosztotta az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésben foglalt kártalanításhoz való jogától. Előadta, hogy önmagában a bírói út formális igénybevitelének lehetősége, nem jelenti azt, hogy az eljárási garanciák teljesülnek. Az eljáró bíróságok döntéseinek meghozatala során ezek az immanens biztosítékok viszont nem érvényesültek.
- [17] Emellett álláspontja szerint nem érvényesült megfelelően a bírói jogvédelem sem, ami az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik.
- [18] Érvelésében előadta, hogy az eljáró bíróságok olyan feltételt követeltek meg, amelyet a törvény nem tartalmazott, tehát „jogot alkotott”, a jogból kötelezettséget formált, figyelmen kívül hagyva ezzel a törvény célját és a jogalkotó akaratát, aránytalan hátrányba hozva a fogvatartottakat, különös tekintettel azokra, akik kártalanításra lennének jogosultak. Mindezek fényében hivatkozott az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás elvének és a 25. cikk (1) bekezdésében foglalt, a bíróságok igazságszolgáltatási tevékenysége ellátásának sérelmére.
- [19] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [20] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [21] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése, a IV. cikk (4) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.

- [22] 3.3. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás elve nem biztosít az indítványozónak alanyi alkotmányos jogokat, ezért arra alkotmányjogi panaszban hivatkozni alappal nem lehet.
- [23] Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdésével összefüggő kérelem vonatkozásában megállapítható, hogy ezen rendelkezés sem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának – mivel számára közvetlen, az Alaptörvényből származó jogosultságot nem biztosít –, ezért kérelme e tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglaltaknak.
- [24] 3.4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése, a IV. cikk (4) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [25] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben felperesként lépett fel. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott ítélettel szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [26] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [27] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Ebből következően az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy törvényértelmezési és dogmatikai, szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [68]} mindaddig, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [28] 3.5. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy – figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett, folyamatos fogvatartás tényével kapcsolatos indokolását – az indítványozó panasza a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, tehát nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [29] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. december 3.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1146/2019.

• • •